



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Marie Součkové v právní věci žalobce: J. Š., zast. JUDr. Zdeňkou Rekovou, advokátkou se sídlem Prostějov, Komenského 23, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 25, o přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 3. 5. 2005, č. X, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 4. 2007, č. j. 43 Cad 71/2005 - 29,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 4. 2007, č. j. 43 Cad 71/2005 - 29, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností napadl žalobce v záhlaví uvedený rozsudek Krajského soudu v Ostravě, jímž byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalované ze dne 3. 5. 2005, č. X. Tímto rozhodnutím žalovaná zamítla žádost žalobce o poskytnutí příplatku k důchodu podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb., o poskytování příplatku k důchodu ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem v oblasti sociální (dále jen „nařízení vlády“). Krajský soud vycházel z následujícího skutkového stavu:

Rozsudkem Krajského soudu v Brně sp. zn. 2 T 18/72 ve spojení s rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 1972, sp. zn. 6 To 20/72 byl žalobce uznán vinným trestnými činy loupeže dle § 234 odst. 1, 2 trestního zákona, rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví dle § 132 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. c) trestního zákona,

hanobení státu, světové socialistické soustavy a jeho představitele dle § 104 trestního zákona a hanobení národa, rasy a přesvědčení dle § 198 písm. b) trestního zákona, za což mu byl uložen trest odnětí svobody v trvání 9 roků nepodmíněně.

Usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 21. 12. 1991, sp. zn. 2 Rt 313/91, byla vyslovena účast žalobce na rehabilitaci dle § 2 odst. 1 písm. d) zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci (dále jen „zákon č. 119/1990 Sb.“), pokud jde o trestný čin hanobení státu, světové socialistické soustavy a jeho představitele dle § 104 trestního zákona, neboť citovaným ustanovením zákona č. 119/1990 Sb. byly uvedené rozsudky jakož i všechna rozhodnutí na ně obsahově navazující zrušeny. Soud proto podle § 2 odst. 2 věta třetí zákona č. 47/1991 Sb. zastavil trestní stíhání žalobce pro uvedený trestný čin a podle věty druhé tohoto ustanovení stanovil za sbíhající se, rehabilitací nedotčené trestné činy přiměřený trest odnětí svobody v trvání sedmi a půl roku.

Usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 8. 4. 1993, sp. zn. 1 Rt 137/92, byl na základě návrhu krajského prokurátora v Brně podle § 4 zákona č. 119/1990 Sb. zrušen podle § 14 odst. 1 písm. d) tohoto zákona („*skutek byl uznán trestným v rozporu s tehdy platným zákonem*“) rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 21. 6. 1972, čj. 2 T 18/72-449 ve znění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 1972, sp. zn. 6 To 20/72, ve výroku o vině trestným činem hanobení rasy, národa a přesvědčení dle § 198 písm. b) trestního zákona, jakož i ve výroku o trestu. Dle § 14 odst. 3 zákona č. 119/1990 Sb. byla rovněž zrušena všechna další rozhodnutí obsahově na něj navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž zrušením došlo, pozbyla podkladu, zejména výrok o stanovení přiměřeného trestu z usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 21. 11. 1991, čj. 2 Rt 313/91-5.

Usneseními téhož soudu ze dne 8. 4. 1993, sp. zn. 1 Rt 137/92, pak bylo podle § 231 odst. 1, § 223 odst. 1 trestního řádu z důvodu § 11 odst. 1 písm. a) trestního řádu na základě článku V a) amnestie prezidenta republiky ze dne 1. 1. 1990 zastaveno trestní stíhání žalobce pro skutek kvalifikovaný jako trestný čin hanobení národa, rasy a přesvědčení dle § 198 písm. b) trestního zákona a skutek kvalifikovaný jako trestný čin krádeže podle § 247 odst. 2 trestního zákona (původně trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví dle § 132 trestního zákona).

Podle potvrzení Krajského soudu v Brně ze dne 24. 4. 2002 skončilo rehabilitační řízení ve věci 1 Rt 137/92 u pana J. Š. zastavením trestního stíhání podle § 231 odst. 1, § 223 odst. 1 trestního řádu z důvodu § 11 odst. 1 písm. a) trestního řádu a článku V a) amnestie prezidenta republiky ze dne 1. 1. 1990 pro trestné činy podle § 247 odst. 2 trestního zákona a podle § 198 písm. b) trestního zákona. V tomto řízení nebylo podle potvrzení nikdy pokračováno.

Původní odsuzující rozsudek Krajského soudu v Brně sp. zn. 2 T 18/72 ve spojení s rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 1972, sp. zn. 6 To 20/72 tedy zůstal nedotčen pokud jde o výroky o vině za trestné činy loupeže dle § 234 odst. 1, 2 trestního zákona a krádeže podle § 247 odst. 2 trestního zákona (rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví), ve vztahu k trestnému činu krádeže pak bylo trestní stíhání zastaveno v důsledku amnestie prezidenta republiky. V rozsahu trestného činu hanobení státu, světové socialistické soustavy a jeho představitele dle § 104 trestního zákona byl původní odsuzující rozsudek zrušen ze zákona (§ 2 odst. 1 písm. d) zákona č. 119/1990 Sb.) a trestní stíhání

bylo zastaveno, ve výroku o vině trestným činem hanobení rasy, národa a přesvědčení dle § 198 písm. b) trestního zákona byl odsuzující rozsudek zrušen k návrhu krajského prokurátora [§ 14 odst. 1 písm. d) zákona č. 119/1990 Sb.]. Rovněž na naposledy uvedený trestný čin se vztahovala amnestie prezidenta republiky a trestní stíhání bylo zastaveno.

Rozsudkem ze dne 27. 8. 2003, č.j. 2 A 1143/2002-OL-26, vyslovil Nejvyšší správní soud, že žalobci náleží jednorázová peněžní částka podle zákona č. 261/2001 Sb. za 18 měsíců věznění, tj. za rozdíl mezi původně uloženým trestem a přiměřeným trestem stanoveným v rámci rehabilitačního řízení (usnesení Krajského soudu v Brně sp.zn. 2 Rt 313/91). Současně Nejvyšší správní soud rozhodl, že za další skutek kvalifikovaný v původním rozhodnutí jako trestný čin dle § 198 písm. b) trestního zákona žalobci jednorázová peněžní částka nenáleží, a to z toho důvodu, že v daném případě žalobce nevyužil svého práva požádat o pokračování v trestním řízení. Tímto svým jednáním se žalobce připravil o možnost prokázat před soudem míru své viny a dosáhnout částečného či úplného zproštění obžaloby a tím i dostat podmínce stanovené zákonem č. 261/2001 Sb. pro přiznání jednorázové peněžní částky.

Dne 9. 2. 2005 požádal žalobce o poskytnutí příplatku k důchodu podle nařízení vlády z důvodu svého věznění z politických důvodů v době od 6. 12. 1971 do 6. 12. 1980. Jako rehabilitační rozhodnutí označil žalobce usnesení Krajského soudu v Brně sp. zn. 1 Rt 137/92. Žalovaná žádost zamítla s odůvodněním, že podmínky v § 1 písm. a) nařízení vlády nebyly za dobu od 6. 12. 1971 do 6. 12. 1980 splněny, neboť trestní stíhání pro trestný čin podle § 198 písm. b) trestního zákona bylo po zrušení odsuzujícího rozsudku ve výroku o vině tímto trestným činem zastaveno z důvodu amnestie prezidenta republiky. Nebyla tak posouzena jeho vina tímto trestným činem (nebylo rozhodnuto o jeho odsouzení nebo zproštění obžaloby).

V podané žalobě proti rozhodnutí žalované žalobce zejména namítal, že splňuje podmínky pro poskytnutí příplatku, neboť vykonal část trestu odnětí svobody za trestný čin dle § 104 trestního zákona, přičemž z celkového trestu 9 roků se k tomuto vztahovalo 18 měsíců. Dle jeho přesvědčení proto žalobci příplatek náleží.

Na základě takto zjištěného skutkového stavu krajský soud dospěl k závěru o nedůvodnosti žaloby. Žalobce byl sice částečně rehabilitován, avšak výrok o stanovení přiměřeného trestu odnětí svobody za trestné činy rehabilitací nedotčené, byl zrušen dalším rehabilitačním rozhodnutím Krajského soudu v Brně ze dne 8. 4. 1993. Následně již nebylo pravomocně rozhodnuto o stanovení dalšího přiměřeného trestu. Pokud jde o trestný čin podle § 198 písm. b) trestního zákona, nepožádal žalobce po své amnestii o pokračování v trestním řízení, čímž se připravil o možnost prokázat před soudem míru své viny a dosáhnout částečného či úplného zproštění obžaloby pro tento trestný čin. Soud se ztotožnil s názorem žalované, že o stanovení přiměřeného trestu odnětí svobody za trestné činy rehabilitací nedotčené, si žalovaná nemůže učinit vlastní úsudek. Podle krajského soudu proto žalovaná postupovala v souladu s nařízením vlády, pokud žádost žalobce o poskytnutí příplatku k důchodu zamítla.

Rozsudek krajského soudu napadl žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížností z důvodu vymezeného v § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu

správního (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel se domáhal příplatku podle nařízení vlády v souvislosti s rehabilitací za trestný čin podle § 104 trestního zákona, a nikoli podle 198 písm. b) trestního zákona. Obě tyto rehabilitace nebyly podle jeho názoru žalovanou náležitě odděleny. Žalovaná rovněž nevzala v úvahu, že stěžovatel byl odsouzen, trest si odpykal a následně byl rehabilitován podle zákona č. 119/1990 Sb. – ve vztahu k trestnému činu podle § 104 trestního zákona s pravomocným stanovením přiměřeného trestu za zbylé skutky. Krajský soud proto podle stěžovatele nesprávně posoudil právní otázku, v důsledku čehož je jeho rozsudek nezákonný.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu uplatněných stížních bodů, přitom vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 s. ř. s.). Po posouzení věci dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná. O věci uvažil takto:

Za klíčovou pro rozhodnutí v projednávané věci považuje Nejvyšší správní soud tu skutečnost, že se stěžovatel v důsledku své druhé částečné rehabilitace (realizované na základě návrhu krajského prokurátora v Brně podle § 4 zákona č. 119/1990 Sb.) ocitl v horším právním postavení, než které mu svědčilo před touto rehabilitací. Postupem, jenž v daném případě zvolila žalovaná (a který následně aproboval krajský soud), tak byl stěžovatel *de facto* „sankcionován“ za to, že byla jeho původní částečná rehabilitace v roce 1993 rozšířena na další trestný čin. Takový postup je dle názoru Nejvyššího správního soudu nepřijatelný.

Byť ve skutkově odlišné věci (nicméně řešící problematiku odškodňovacích předpisů) a ve vztahu ke stížnosti pro porušení zákona, vyslovil již dříve Ústavní soud názor, podle kterého *„je-li podána stížnost pro porušení zákona ve prospěch obžalovaného (stěžovatele), nemůže pro něj vyvolat následky horší, než kdyby podána nebyla. ... výsledkem vždy musí být nejen odstranění nezákonnosti v soudním řízení, ale též zlepšení jeho (občanova) právního postavení, a nikoliv jeho zhoršení.“* (podle nálezu Ústavního soudu ze dne 6. 12. 2005, sp. zn. I. ÚS 565/03). Nejvyšší správní soud je toho názoru, že totéž pravidlo je na místě aplikovat i na projednávanou věc, neboť cílem návrhu prokurátora na zahájení přezkumného řízení podle oddílu třetího zákona č. 119/1990 Sb. v daném případě bylo rovněž zlepšení právního postavení stěžovatele a situace, do kterých se oba stěžovatelé dostali, jsou proto srovnatelné (obdobné).

Na obranu žalované je nutno uvést, že stěžovatel ve své žádosti označil jako rehabilitační rozhodnutí, na jehož základě o příplatek žádá, usnesení Krajského soudu v Brně sp. zn. 1 Rt 137/92, tedy to rozhodnutí, jímž byl rehabilitován za trestný čin podle § 198 b) trestního zákona (svou druhou částečnou rehabilitaci), a jeho námitky, že vlastně žádal o odškodnění za 18 měsíců věznění za trestný čin podle § 104 trestního zákona (první částečná rehabilitace) tudíž není opodstatněná. Jak žalovaná, tak i krajský soud však v době podání žádosti o příplatek podle nařízení vlády disponovaly rovněž tímto posléze uvedeným rehabilitačním rozhodnutím, jakož i rozsudkem zdejšího soudu vydaným v souvislosti s přezkumem rozhodnutí žalované o nároku stěžovatele na jednorázovou částku podle zákona č. 261/2001 Sb. Na základě shodného skutkového a (pokud jde o míru stěžovatelovy rehabilitace) i právního stavu jako v souzené věci bylo pak o nároku

stěžovatele na jednorázovou peněžní částku rozhodnuto kladně v rozsahu 18 měsíců věznění za trestný čin podle § 104 trestního zákona.

Nejvyšší správní soud si je vědom toho, že skutečnou délku věznění za trestné činy, za které byl stěžovatel rehabilitován, nelze v daném případě určit. Současně však podle jeho názoru není akceptovatelné, aby v důsledku rozšíření stěžovatelovy rehabilitace o další trestný čin zanikl jeho nárok za dobu věznění za jiný trestný čin, za který byl rehabilitován dříve a u něž lze délku vykonaného trestu odnětí svobody přesně dovodit. Za této situace je podle názoru Nejvyššího správního soudu na místě přiznat stěžovateli nárok na příplatek k důchodu podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb. v rozsahu 18 měsíců věznění za trestný čin podle § 104 trestního zákona, a to přesto, že formálně byl podklad pro takové rozhodnutí zrušen v důsledku stěžovatelovy rehabilitace za trestný čin podle § 198 b) trestního zákona. Uvedeným postupem pak bude rovněž šetřeno zásady předvídatelnosti rozhodování veřejné správy, resp. legitimního očekávání jejího adresáta. Byla-li stěžovateli v minulosti přiznána jednorázová peněžní částka podle zákona č. 261/2001 Sb. za určitou dobu věznění, je jistě žádoucí, aby mu byl přiznán rovněž nárok na příplatek podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb. za tutéž dobu, neboť podmínky obou nároků jsou koncipovány obdobně (§ 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb., § 1 odst. 1 písm. a) nařízení vlády č. 622/2004 Sb.). K uvedenému rovněž srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 7. 2007, č. j. 8 Afs 59/2005 - 83, publ. pod č. 1440/2008 Sb. NSS, či ze dne 28. 6. 2007, č. j. 5 Afs 132/2006 - 44, www.nssoud.cz.

Z výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě trpí vadou podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Nejvyšší správní soud jej proto zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. V něm je krajský soud vázán názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). V novém rozhodnutí rozhodne rovněž o nákladech řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. března 2008

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu